

Låt oss använda ickevåldets två händer

I en opinionsartikel i förra numret av Svensk Kyrkotidning tog Helene Egnell upp beslutet om i kyrkomötet rörande folkrätt och möjlig apartheid i Israel. Debatten i frågan fortsätter här med en replik av Anna Karin Hammar och Sune Fahlgren.

Som företrädare för föreningen Kairos Palestina Sverige vill vi knyta an till det samtal som Helene Egnell inledde i förra numret av denna tidskrift. Egnell har tagit till orda med anledning av det uppmärksammade folkrättsbeslutet som kyrkomötet i Svenska kyrkan tog den 23 november 2021 och som vi självfallet som Kairos Palestina Sverige välkomnar.

Det var kväkaren Barbara Deming (1917–1984) som myntade uttrycket ”ickevåldets två händer”. Med det menade hon att det går att skapa hoppfulla förändringar i situationer av förtryck och brist på mänskliga rättigheter. Med ena handen säger man ”stopp och belägg” och gör aktivt motstånd mot förtrycket. Med den andra bjuder man in och visar öppenhet för dialog med motparten.

Vilka är ickevåldets ”två händer” i Israel-Palestinakonflikten? Vad skulle denna metod konkret kunna innebära för kyrkornas engagemang för en rättvis fred för folken mellan Jordan och Medelhavet?

Den ena handen är lätt att se. Den protesterar mot ockupation, apartheid och husrivningar med hjälp av olika ickevåldsaktioner såsom medvetet konsumentval och icke-samarbete. Kyrkomötets beslut kan tolkas som ett försiktigt steg i den handens riktning, eftersom den kan föra vidare på ickevåldets och folkrättsens väg tillsammans med internationella och ekumeniska sammanhang. Beslutet att granska folkrättsens tillämpning är en konkret aktion för rättvisa, folkrätt och fred.

Förebilden framför andra för denna metod är Mahatma Gandhi. Det folkliga arbete som han inspirera-

de till i Indien utgjorde en effektiv protest mot kolonialmakten. Den amerikanska medborgarrättsrörelsen, med Rosa Parks och Martin Luther King som ledande gestalter, är också en inspirerande förebild. När protesterna sprider sig och allt flera uppmuntras att ta del, blir de en förändringskraft, eftersom de har en lokal folklig förankring som ger legitimitet åt aktionerna.

I Palestina finns ett starkt civilsamhälle. År 2005 kom ett hundratal folkrörelser samman för att söka en effektivare väg än våld och obefintliga eller ej trovärdiga förhandlingar. År 2009 följdes detta gräsrotsinitiativ upp i den process, där ledande palestinska teologer skrev fram samtalsdokumentet som bär titeln *Kairos Palestina*. Processen var förankrad i de lokala kristna kyrkorna. Dokumentet lyfter fram kreativt motstånd och betonar på så vis också kulturens avgörande roll i arbetet för rättvisa och fred.

Den andra handen

Vad innebär då ickevåldets andra hand, den som bekräftar också motparternas människovärde och värdighet? För de palestinska kristna i Kairos Palestina är svaret att både förtryckare och förtryckta upprättas *tillsammans*. Rättvisa och fred är holistiska processer i samhället som befriar alla berörda.

För oss som europeiska kristna har svaret på frågan om vad ”andra handen” innebär andra utmaningar. Vi vill ge vårt stöd till det palestinska folket och de palestinska kristna att praktisera ickevåld och inte hämnaktioner och terror. Men vi har också som europeiska kristna ett arv

från såväl Bonhoeffers Bekännelsekyrka som de med nazismen medlöpande kyrkorna. Vi är medvetna om vårt antijudiska arv. Europeiska kristna har därför en självklar kallelse att bejaka samhörigheten med det judiska folket. Det är den israeliska staten – som del av världens stormaktdominans – som bär ansvar för förtryck, ockupation, blockad, apartheid, inte det judiska folket.

För många kyrkor runt världen är det självklart med relationen till det palestinska folket och inte minst med de palestinska kristna. De palestinska kristna är bärare av Kristi kyrkas kollektiva minne alltsedan pingstdagen (enligt Apostlagärningarna, kap 2). För många är det också självklart med relationen till det judiska folket, utan vilkas kulturella och andliga arv kristnas egna troserefarenheter och kyrkornas traditioner blir obegripliga.

Judiska röster bejakar

Judar för Israelisk Palestinsk Fred, JIPF, arbetar både mot förtrycket av palestinerna och mot antisemitism. Vi har uppmärksammat att de tillhörde judiska röster i vårt land som bejakar kyrkomötets beslut. Så här står det i senaste ledaren i *JIPF-bladet* (4-2021):

Trots det tilltagande förtrycket av palestinerna är det tyst i den offentliga debatten. Ett modigt undantag är Svenska kyrkans kyrkomötesbeslut ”att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att lyfta frågan om att granska folkrättsens tillämpning i Israel och Palestina, även utifrån FN:s apartheidskonvention och Romstadgans skrivningar om apartheid...”. Modigt

eftersom kyrkomötets majoritet omedelbart utsattes för insinuationen från Vänskapsförbundet Sverige-Israel att följa i fotspåren av Luthers antisemitism. Till kyrkomötets försvar kom två tidigare israeliska ambassadörer, som i *Kyrkans Tidning* skrev att det är "absurt att beteckna kritik av Israels apartheid som antisemitism" (länk till tidningen). Vi kan bara hoppas att kyrkostyrelsen rakryggat ger klartecken att granska tillämpningen av folkrätten i Israel/Palestina.

Det finns uppenbarligen även med europeiska judiska öron möjlighe-

ten att uppfatta folkrätt och apartheid som *rättvisans* begrepp och inte förtryckets. Rättsordningen i folkrätten är inte partisk. Den utgör en solid grund för rättvisa och opartiska relationer. I allt fredsarbete är även dialogen mycket viktig. Vi som skriver detta står nära dialogen med de palestinska kristna, medan andra står närmare dialogen med judendomen och det judiska folket.

Freds rörelsen och med den JIPF kan vara en inspirerande förebild för den svenska kristenheten. Rättvisans hand måste gälla alla, och dialogens hand måste gälla inte bara vänner utan även meningsmotståndare.

Kanske behöver dialogen fördjupas i Sverige, även om den är svår i våra olika sammanhang? Kanske behöver vi nu ett djupare samtal med varandra?

ANNA KARIN HAMMAR
Ordförande Kairos Palestina Sverige

SUNE FAHLGREN
Sekreterare Kairos Palestina Sverige

SVENSK
KYRKO
TIDNING

Stöd Svensk Kyrkotidning

Svensk Kyrkotidning granskar kritiskt kyrkolivet och vill verka för öppen debatt och teologisk reflektion.

**Stöd Svensk Kyrkotidning med en gåva till
BG 5634-3379 Swish 123 6481 436**